

Секція А4 Середня освіта (Українська мова і література)	
УДК 37.016:821.161.2-3Є.Кузнєцова]:374	
Дата першого надходження статті до видання	2026-01-11
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-02-28
Дата публікації/оприлюднення	2026-02-28

Художня картина світу у прозі Євгенії Кузнєцової: особливості моделювання та методичні підходи до опрацювання на гурткових заняттях

Кос Анастасія Ігорівна

магістр, Карпатський національний університет ім. Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ,
Україна

e-mail: anastasiia.kos.21@pnu.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0009-4689-6475>

Мафтин Наталія Василівна

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури,
Карпатський національний університет ім. Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна

e-mail: nataliia.maftyn@pnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6661-2956>

Анотація. Мета наукової розвідки полягає в аналізі художньої картини світу прозових творів сучасної української письменниці Євгенії Кузнєцової, зокрема з позиції моделювання світобачення авторки популярних сьогодні творів та методики їхнього викладання на гурткових заняттях з української літератури.

Методи дослідження охоплюють системну характеристику особливостей мовних та стильових засобів, через які автор передає уявлення про реальність, взаємини героїв з природою, соціальними і політичними аспектами буття.

Основні результати дослідження засвідчують, що прозові твори Євгенії Кузнєцової можуть бути вдалим інструментом формування цілісного світосприйняття у підлітків. Розкрито роль персонажів, часоплину, символів, метафор та наративних структур у конструюванні моделі світу художнього тексту. На основі проведеного аналізу запропоновано методичні підходи для гурткової роботи, що спрямовані на розвиток критичного й аналітичного мислення та розвитку уяви школярів, стимулюють зацікавлення українською літературою, культурою й самостійне осмислення творчості української майстрині слова.

Наукова новизна полягає у розробці рекомендацій, які включають поетапне ознайомлення з текстом, моделювання художнього полотна світу крізь призму візуальних та інтерактивних технік, а також інтеграцію творчих завдань, що стимулюють осмислення взаємозв'язку між реальністю і художнім відображенням. Запропонований підхід дозволяє розвивати естетичне сприйняття художнього твору й когнітивні та комунікативні компетенції учасників гурткових занять з української літератури.

Практичне значення матеріалів статті визначається можливістю їх використання вчителями української літератури, керівниками гуртків, педагогами початкової та середньої школи, а також цей матеріал може використовуватися в університетському курсі з вивчення сучасної української літератури.

Ключові слова: моделювання художнього світу, інноваційні підходи, методика, гурткові заняття, образотворчі засоби, художня уява, інтерактивні методи, критичне мислення, символи, наративні структури.

The artistic picture of the world in Eugenia Kuznetsova's prose: features of modeling and methodological approaches to studying in club classes

Kos Anastasiia

Master's Student, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

e-mail: anastasiia.kos.21@pnu.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0009-4689-6475>

Maftyn Nataliia

Doctor of Philology Sciences, Professor, Professor of the Department of Ukrainian Literature, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

e-mail: nataliia.maftyn@pnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6661-2956>

Abstract. The purpose of the study is to analyze the artistic picture of the world in the prose works of the contemporary Ukrainian writer Eugenia Kuznetsova, specifically by examining the worldview of the author of these currently popular works and the methods used to teach them in Ukrainian literature club sessions.

The research methods include a systematic analysis of the linguistic and stylistic devices through which the author conveys her perception of reality, the character's interactions with nature, and the social and political dimensions of existence.

The main findings of the study indicate that Eugenia Kuznetsova's prose works can serve as an effective tool for fostering a holistic worldview in adolescents. The study explores the role of characters, the passage of time, symbols, metaphors, and narrative structures in constructing the worldview of the literary text. Based on the analysis, methodological approaches for club activities are proposed, aimed at developing critical and analytical thinking, linguistic sensitivity, and the imagination of schoolchildren, as well as stimulating interest in Ukrainian literature, culture, and independent reflection on the work of this Ukrainian master of the word.

The scientific novelty lies in the development of recommendations that include a step-by-step introduction to the text, the modeling of the fictional world through visual, verbal, and interactive techniques, as well as the integration of creative tasks that stimulate reflection on the relationship between reality and its artistic representation. The proposed approach allows for the development of aesthetic perception of a literary work and the cognitive and communicative competencies of participants in Ukrainian literature clubs.

The practical significance of the article's materials lies in their potential use by Ukrainian literature teachers, club leaders, and elementary and secondary school educators; furthermore, this material can be utilized in a university course on contemporary Ukrainian literature.

Keywords: modeling the artistic world, innovative approaches, methodology, club activities, visual arts, artistic imagination, interactive methods, critical thinking, symbols, narrative structures.

Вступ

Актуальність проблеми. Актуальність дослідження зумовлена сучасними освітніми тенденціями, які орієнтовані на взаємодію літературного навчання з

розвитком критичного мислення, художньої уяви та творчих компетентностей здобувачів освіти. У сучасному освітньому процесі важливим аспектом постає не лише ознайомлення школярів з художнім текстом як джерелом інформації, але й формування цілісного сприйняття світу шляхом аналізу образів, символів, сюжетних і психологічних конфліктів. Художня картина світу виступає ключовим елементом у цьому процесі, адже через неї читач здатний осмислити соціальні, культурні, природні та внутрішні аспекти реальності, що відображені у творі.

Особливу цінність для позашкільної освіти та гурткової роботи мають сучасні прозові тексти, які пропонують багаторівневі образи та інтегровані моделі світу. Проза талановитої української письменниці Євгенії Кузнецової вирізняється здатністю поєднувати психологічну глибину персонажів із соціокультурними реаліями, створюючи контекст, у якому учень може не лише стежити за подіями сюжету, а й рефлексувати над причинами вчинків, етичними дилемами та взаємоз'язками між особистим і соціальним. Важливий і терапевтичний ефект цієї прози, адже він скерований на подолання травмованості війною [6].

Гурткові заняття, орієнтовані на роботу з літературним текстом, потребують адаптації матеріалу до вікових та психологічних особливостей учасників, що вимагає методично обґрунтованого підходу до моделювання художньої картини світу. Саме тому вивчення методичних прийомів опрацювання прозових творів Євгенії Кузнецової є актуальним, оскільки дозволяє поєднувати естетичний розвиток, когнітивні навички та збагачення художньої уяви у підлітків. Крім того, дослідження сприяє створенню практичних рекомендацій для педагогів і керівників гуртків, що прагнуть застосовувати сучасну прозу як інструмент формування цілісного, критично осмисленого та культурно насиченого світосприйняття у молодого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні розвідки в галузі літературознавства та педагогіки зосереджуються на вивченні художніх картин світу як когнітивного та культурного феномена. Роботи українських та закордонних дослідників підкреслюють визначальне значення символів, наративних структур та мовних засобів у формуванні цілісного сприйняття світу, особливо в умовах війни. Питання наративної структури в сучасній українській літературі розглядають О. Романенко та О. Сайковська. Зокрема, у своїй науковій розвідці О. Романенко звертає увагу на зміну вербальних і невербальних кодів, у яких літературний текст стає засобом документації індивідуального й колективного травматичного досвіду [14]. Натомість О. Сайковська розглядає військовий досвід як каталізатор переосмислення національної ідентичності [15]. Лінгвістичний аспект моделювання художньої картини світу ґрунтовно досліджують М. Антошина та В. Зайцева, які проаналізували метафору як ключовий інструмент побудови індивідуальної авторської концепції світу на прикладі творчості українського письменника Сергія Жадана [13]. Дослідниці вважають, що через мовну систему знаків автор у своїх текстах не тільки відтворив реальність, а й вплинув на емоційно-естетичні смаки читачів, що є дуже важливим для процесу навчання. Особливої уваги в нашій роботі набувають концепції Н. Сеньовської та Т. Скуратко, які вдало підкреслюють педагогічний потенціал сучасної прози. Науковиці влучно наголошують на доцільності змін у шкільній програмі з української літератури та рекомендують включити до неї твори письменників рідного краю, які стали на захист Батьківщини [11]. Однак більшість наукових розвідок орієнтовані на класичну прозу, а системне вивчення сучасних авторів, зокрема Євгенії Кузнецової, та методик їх впровадження в гурткову роботу поки що недостатнє.

Виділення невирішеної частини проблеми. Незважаючи на наявні дослідження мистецьких образів світобачення, відсутня систематизація методичних підходів до опрацювання сучасної прози на гурткових заняттях. Зокрема, бракує чітких

рекомендацій щодо поетапного моделювання художньої картини світу через інтерактивні та творчі практики.

Мета статті. Визначення особливостей художнього зображення світу у прозі української письменниці Євгенії Кузнецової та розробка методичних рекомендацій щодо опрацювання її творів на гурткових заняттях для розвитку когнітивних, комунікативних і художньо-естетичних компетенцій здобувачів освіти.

Наукова новизна полягає у комплексному поєднанні літературного аналізу та педагогічних методик, що дозволяє систематизувати підходи до моделювання художньої картини світу на гурткових заняттях з української літератури. Вперше запропоновано методичний алгоритм, який поєднує текстовий аналіз, візуалізацію та інтерактивні вправи для ефективного засвоєння матеріалу. Також пропонована стаття є першим дослідженням прози української письменниці Євгенії Кузнецової в методичному аспекті.

Практичне значення наукової розвідки полягає у створенні набору методичних прийомів, які можна застосовувати на гурткових заняттях з української літератури, у закладах освіти та позашкільних установах. Рекомендації сприяють розвитку креативності, мовної компетентності та здатності учасників до осмислення художньої реальності.

Методологія

Методи дослідження. У дослідницькій праці застосовано цілісний комплекс теоретичних та методичних підходів до вивчення художнього світу прозових творів Євгенії Кузнецової. Контент-аналіз прозових текстів письменниці допомагає школярам об'єктивніше й глибше проаналізувати зміст тексту, спираючись на власні спостереження. Метод порівняльного аналізу наративних структур доцільно використовувати на гурткових заняттях з української літератури, адже він дозволяє здобувачам освіти виявляти подібності та відмінності у побудові сюжетної композиції. Педагогічне моделювання та розробка вправ для гурткових занять дозволяє ефективно організувати заняття та створити завдання, що сприятимуть розвиткові знань, творчих здібностей і пізнавального інтересу учнів. Метод візуалізації та інтерпретації художньої картини світу дозволяє через образи персонажів та просторові деталі глибше зрозуміти світогляд письменника й особливості художнього відтворення.

Джерела даних. Джерелами дослідження стали опубліковані прозові твори української письменниці Євгенії Кузнецової [2, 3, 4, 5], наукові статті з літературознавства та педагогіки, методичні посібники для гурткової роботи та роботи з художнім текстом.

Інструменти аналізу. Для аналізу використовувалися текстові аналітичні таблиці для виділення образотворчих та мовних засобів; схеми та діаграми для візуалізації художньої картини світу прозових творів; педагогічні карти для моделювання творчих завдань.

Обмеження дослідження. Обмеження дослідження пов'язані з вибіркою текстів – аналіз було проведено на невеликій кількості прозових творів української письменниці Євгенії Кузнецової, що може не повністю висвітлювати весь спектр художньої картини світу в її прозі, також методичні підходи було протестовано в обмежених гуртках, що потребує подальшого апробування.

Результати

Аналіз художньої картини світу у прозі української письменниці Євгенії Кузнецової дозволяє побачити, як письменниця створює багатовимірне, психологічно насичене та соціокультурно вагоме відображення дійсності. Її прозові тексти вирізняються

здатністю поєднувати внутрішній світ персонажів із ширшими суспільними контекстами, що дозволяє читачеві сформувати власну цілісну модель світу. Кожен персонаж у прозових творах Євгенії Кузнецової не обмежується роллю представника певної сюжетної лінії: він є носієм психологічних станів, моральних виборів і культурних координат. Завдяки метафорам, символам, детальним змалюванням природи та побутових сцен, читач отримує можливість одночасно спостерігати за подіями зовнішнього світу і розуміти внутрішні переживання героїв. Такий синтез дозволяє моделювати художню реальність як складну систему взаємопов'язаних елементів – соціальних, культурних та індивідуально-психологічних.

Особливе значення така здатність авторки має для освітньої практики, зокрема гурткової роботи з підлітками. Робота з прозою Євгенії Кузнецової дає змогу учасникам гуртків не просто читати тексти, а активно моделювати художній світ, аналізувати взаємозв'язки між персонажами, подіями та середовищем, формувати власні оцінки та інтерпретації. Це стимулює розвиток критичного мислення, художньої уяви та мовної компетентності, а також дозволяє інтегрувати літературний аналіз із культурологічними та психологічними аспектами, що значно підвищує ефективність навчально-виховного процесу. На сучасному етапі освітній простір зазнає значних трансформацій, зумовлених умовами воєнного стану. У таких обставинах особливо цінної актуальності набуває проблема патріотичного виховання молоді [7].

Наприклад, у романі “Спитайте Міечку” художній світ формується на тонкому переплетенні особистих історій героїв із хронологічними подіями їхнього часу [5]. Кожен персонаж постає як унікальна особистість, чий внутрішній травматичний досвід невіддільний від соціального та культурного середовища, у якому він живе. Євгенія Кузнецова використовує метафори та символи, щоб передати складність людських стосунків, внутрішні конфлікти та моральні вибори. Через це читач сприймає не лише конкретні події сюжету, а й загальну атмосферу життя персонажів, їхні цінності, переживання і світогляд. Такий підхід дозволяє гуртківцям бачити героїв як багатопланові образи, розуміти причинно-наслідкові зв'язки між їхніми вчинками і соціальними обставинами, а також аналізувати моральні дилеми, що постають у різних ситуаціях. Водночас робота з текстом сприяє розвитку критичного мислення, емпатії та здатності учнів до самостійної інтерпретації художнього світу, адже вони не просто спостерігають за подіями, а моделюють і осмислюють внутрішню логіку поведінки персонажів у конкретному соціокультурному контексті.

Роман “Драбина” Євгенії Кузнецової демонструє, як художня картина світу може одночасно зображати суттєві соціальні зміни, сімейні взаємини та культурні трансформації [4]. У творі особистий досвід персонажів переплітається з глобальними політичними проблемами, такими як повномасштабне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року, зміни соціальної структури, моральні дилеми та виклики сучасного суспільства. Майстриня слова досконало створює контраст між індивідуальною перспективою персонажів і суспільним контекстом, показуючи, як внутрішні переживання, цінності та вибори людини взаємодіють із зовнішніми обставинами, що формують життя спільноти. О. Пухонська зазначає, що воєнні тексти стали важливим явищем у сучасній українській культурі [9].

Текст багатий на психологічні портрети, символічні деталі та образи, які підкреслюють складність людських стосунків і вплив соціальних процесів на формування особистості. Читач не лише стежить за сюжетною лінією, а й має змогу усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки між особистими вчинками та соціальним середовищем, бачити, як культурні та моральні фактори впливають на розвиток подій.

Для занять гурткової роботи з української літератури цей роман є цінним інструментом, оскільки дозволяє учасникам розвивати критичне мислення, вміння аналізувати взаємозв'язки між індивідуальним і колективним, а також формувати

здатність до етичного осмислення поведінки персонажів. Через обговорення символічних образів, моральних виборів та соціокультурних контекстів гуртківці не просто читають текст, а активно моделюють його художній світ, що сприяє розвитку глибшого, багатшарового розуміння реальності.

У романі “Вівці цілі” художня картина світу формується через контраст між сільським військовим побутом і внутрішнім досвідом головної героїні Яни [2]. Авторка майстерно поєднує детальні описи локальних традицій, етнографічних особливостей та природного середовища з психологічним станом героїні, що дозволяє читачеві одночасно спостерігати за зовнішнім світом і проникати у внутрішній простір героїні. Через її спостереження, рефлексії та внутрішні монологи розкривається багатство емоцій, переживань і ціннісних орієнтирів, які формують уявлення про світ як складну, багатшарову систему.

Це створює художній простір, де культурні деталі, військовий досвід та особисті переживання стають рівноцінними елементами картини світу. Відтворення травматичного досвіду досягається шляхом поєднання символічних і ритуальних елементів із прийомами фрагментарності наративу [10]. Для учасників гуртка це означає можливість бачити, як навіть на перший погляд буденні деталі – традиції, ритуали, опис природи, впливають на формування світосприйняття персонажа і на його взаємодію з іншими людьми.

Дослідники І. Чорний та Г. Малінська акцентують увагу на травматичному військовому досвіді українського суспільства, виокремлюючи колективний та індивідуальний виміри як два ключові етапи культурного осмислення війни [12]. Робота з текстом дозволяє учасникам аналізувати міжособистісні відносини, обговорювати вплив культурного контексту на поведінку героїв та відтворювати ці зв'язки у вигляді схем, колажів або творчих завдань. Через такі вправи школярі не лише сприймають сюжет, а й активно моделюють художній світ, що сприяє розвитку критичного мислення, емпатії та художньої уяви.

Книга “Готуємо в журбі” Євгенії Кузнецової не є традиційним літературним твором у жанрі художньої прози або художніх оповідань – це артбукетнографічний путівник, що досліджує українську кулінарну культуру крізь призму повсякденних звичок, символів, образів і гумору [3]. Видання поєднує текст і візуальні ілюстрації тридцяти сучасних українських художників та фотографів, створюючи не просто інформаційний посібник, а художній світ, у якому кухня, їжа й традиції втілюють ширше культурне та соціальне середовище українців.

У виданні текстові фрагменти про приготування їжі стають способом відтворення етнопсихології та скеровані на усвідомлення ідентичності. Наприклад, Євгенія Кузнецова розмірковує не стільки про техніку приготування страв, скільки про те, що означає готувати хоч щось “щоб не пропало”, оскільки ця практика закріплена в культурних нормах поколінь. Саме цей образ – їжа як відповідь на втрати, як спосіб зв'язку з родиною і традиціями – створює художню проєкцію світу, в якому кухня стає простором пам'яті, звичок і сенсів. Такий підхід дозволяє бачити страви не лише як поживу, а як культурний символ, який у художньому образі відсилає до переживань, спогадів, сімейних стосунків і навіть суспільних обмежень.

Художня картина світу вирізняється не наступністю сюжету, а семантичними шарами змісту, які оживають у поєднанні слова й зображення. Ілюстрації та фотографії органічно доповнюють тексти, підсилюють образи та дозволяють сприйняти книгу не лише як антропологічне дослідження, а як художній “світ у кухні” – власну мікроскопічну модель реальності. Через такий підхід створюється модель світу, де традиції, повсякденність, гумор і рефлексія стають єдиною системою смислів, що відображає спосіб мислення та життєвого досвіду українців.

Художня дійсність тексту може стати цінним матеріалом для гурткових занять, оскільки вона дозволяє працювати не тільки з літературною формою, а й зі змістовними культурними кодами. Під час занять гуртка, робота з етнографічним путівником “Готуємо в журбі” може включати читання фрагментів, обговорення символічного значення кулінарних образів, аналіз того, як повсякденні практики формують уявлення про спільноту, сім’ю, культурну ідентичність, і навіть візуальні вправи, де учасники відтворюють свої власні кулінарні “картини світу”. Усе це сприяє розвитку розуміння тексту як соціокультурного явища, розширює горизонт художнього мислення гуртківців і є прикладом того, як нетрадиційні тексти можуть моделювати художній простір та образ світу. Я. Поліщук зазначає, що література в умовах війни віднайшла призабуту місію, адже її перевага зображується у поєднанні раціонального й емоційного [8].

Особливістю прозових творів Євгенії Кузнецової є багаторівневість образів, баланс локального та глобального, мовна чутливість та соціальна актуальність, що разом створює повну, складну модель світу для читача. Баланс локального та глобального дозволяє авторці поєднати деталі повсякденного життя окремих героїв – побутові ситуації, звичаї, місцеві ландшафти – з універсальними темами, такими як пошук ідентичності, моральний вибір, соціальна відповідальність.

Мовна чутливість проявляється у використанні багатозначних метафор, точних діалогів, образних описів природи та побуту, завдяки чому читач не лише сприймає сюжетні події, а й відчуває ритм, інтонацію і емоційне забарвлення світу твору. Соціальна актуальність творів української письменниці Євгенії Кузнецової полягає в тому, що вони відображають сучасні проблеми українського суспільства, культурні трансформації та внутрішні конфлікти особистості в умовах швидких змін, що робить її прозу цінною як для літературознавчого аналізу, так і для освітніх практик.

Використання метафор, символів, діалогів і детальних описів природи та побуту допомагає не лише передати сюжет, а й моделювати цілісне світосприйняття. Наприклад, у романі “Вівці цілі” детальні описи сільського пейзажу дозволяють побачити, як навколишнє середовище формує внутрішній стан персонажів. Через такі художні засоби читач сприймає текст не просто як сюжетну історію, а як модель взаємодії людини зі світом.

Зазначені художні елементи стають основою для методичної роботи на гурткових заняттях. В процесі опрацювання тексту підлітки можуть ознайомитися з ключовими фрагментами твору, виділяти образи та символи, створювати схеми, карти асоціацій і колажі, що відображають взаємозв’язки персонажів, подій і культурного контексту. Обговорення сюжетних і моральних конфліктів дозволяє учасникам гуртка розвивати критичне мислення, формувати власні оцінки та розуміння мотивів героїв.

Виконання творчих завдань – написання коротких оповідань, малюнків або сценічних мініатюр – дає можливість відчути текст на власному досвіді, трансформуючи читача у співтворця художнього світу. Такий підхід сприяє розвитку не лише когнітивних навичок і мовної компетентності, а й художньої уяви та естетичного сприйняття, адже учасники гуртка не просто читають твір, а активно моделюють його літературну реальність, бачать взаємозв’язки між персонажами, подіями та соціокультурними умовами, усвідомлюють вплив конкретного середовища на поведінку та внутрішні переживання героїв.

Завдяки цим особливостям прозові тексти української майстрині слова Євгенії Кузнецової стають не лише предметом літературного аналізу, а й потужним педагогічним інструментом, який дозволяє формувати у гуртківців цілісне, критично осмислене та естетично багате уявлення про світ. Н. Герасименко зазначає, що сучасні українські автори заклали підґрунтя для розширення культурного дискурсу, презентувавши значний пласт творів, які осмислюють досвід людини в умовах воєнних

реалій [1]. Опрацювання текстів через інтеграцію аналізу, візуалізації та творчих завдань робить гурткові заняття більш привабливими та ефективними, забезпечуючи глибоке занурення у художню картину світу та розвиток ключових компетентностей учасників.

Обговорення

Інтерпретація результатів. Результати наукового дослідження свідчать, що моделювання художньої картини світу сприяє ґрунтовнішому осмисленню тексту, розвиткові критичного мислення та художньої уяви. Використання візуальних та інтерактивних технік посилює засвоєння матеріалу та робить заняття більш цікавими для учасників. Євгенія Кузнецова у своїх творах використовує багаторівневу художню структуру, де мікро- й макрообрази (персонажі, символи, метафори) та наративні прийоми органічно відтворюють реалістичні й соціальні контексти. Це дозволяє здобувачам освіти не тільки сприймати поверхневу сюжетну лінію, а й занурюватися в глибокі смислові пласти, моделюючи власне світобачення через текст. Інтеграція творчих завдань у процес гурткової роботи – написання оповідань, створення малюнків, сценічних мініатюр – виступає активним механізмом залучення учнів. Комплексний підхід до аналізу творів української письменниці Євгенії Кузнецової формує умови для розвитку в підлітків не лише естетичного сприйняття, а й критичного осмислення соціальної та культурної реальності через художній текст.

Порівняння з іншими дослідженнями. На відміну від класичних підходів, де робота з художнім твором обмежується характеристикою сюжетних та мовних засобів, запропонований підхід наукової розвідки інтегрує когнітивний, естетичний та практичний аспекти, що дозволяє більш комплексно розкрити художню картину світу прози української письменниці Євгенії Кузнецової на заняттях із гурткової роботи.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає в комплексному інтегруванні літературознавчого аналізу художнього моделювання світу з педагогічними методиками, що дає змогу впорядкувати й систематизувати такі підходи на заняттях гурткової роботи з української літератури. Вперше запропоновано методичний алгоритм, який поєднує текстовий аналіз прозових творів сучасної української письменниці Євгенії Кузнецової, візуалізацію ключових символічних і сюжетних елементів, а також інтерактивні вправи, які спрямовані на активне залучення здобувачів освіти у процес осмислення художнього матеріалу. Крім того, наукова розвідка є першим методичним дослідженням прозових творів Євгенії Кузнецової, що поєднує аналіз внутрішньої художньої структури текстів із практичними рекомендаціями для педагогічної діяльності.

Практичне значення. Практичне значення наукової розвідки полягає в комплексній розробці методичних прийомів та рекомендацій, які можуть ефективно застосовуватися на гурткових заняттях з української літератури, у закладах загальної середньої освіти та позашкільних навчальних установах. Матеріали дослідження будуть корисними для педагогів, керівників гуртків та викладачів університетських курсів із сучасної української літератури, забезпечуючи системний підхід до навчання та розвитку здобувачів освіти.

Висновки

Аналіз прозових творів української письменниці Євгенії Кузнецової дозволяє зробити висновок, що її проза формує багаторівневу художню картину світу, яка поєднує внутрішню психологічну реальність персонажів із зовнішнім соціально-культурним

середовищем. Кожен текст майстрині слова створює складний простір, де внутрішні переживання, емоційні конфлікти та моральні вибори героїв органічно взаємодіють із соціальними нормами, війсьним досвідом, традиціями та культурним контекстом, що робить сприйняття творів глибоким та багатозаровим.

Використання прозових творів Євгенії Кузнецової на заняттях гурткової роботи демонструє ефективність методики, яка поєднує аналіз тексту, візуалізацію, інтерактивні вправи та творчі завдання. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, підвищенню мовної компетентності та формуванню художньої уяви учасників гуртка. Підлітки не лише читають твори, а й активно моделюють художній світ, відтворюючи взаємозв'язки між персонажами, подіями та соціокультурними умовами. Це дозволяє виховувати здатність до осмисленого сприйняття навколишньої дійсності та формує цілісне розуміння воєнного досвіду.

Запропоновані методичні підходи мають широке практичне значення і можуть бути використані у школах, університетах, позашкільних закладах та гуртках для роботи з сучасною прозою. Вони сприяють розвитку не лише когнітивних та комунікативних компетентностей, а й творчого потенціалу здобувачів освіти, стимулюючи інтерес до літератури, художньої культури та самостійного осмислення воєнного досвіду. Таким чином, проза Євгенії Кузнецової та методика її опрацювання на гурткових заняттях стають важливим інструментом формування цілісного, багатозарового та критично осмисленого світосприйняття у підлітків та дорослих.

Список використаних джерел

1. Герасименко Н. Сучасна воєнна проза: жанрово-стильова типологія. *Слово і час*. 2023. № 3(739). С. 35–49. DOI: <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2023.03.35-49>
2. Кузнецова Є. Вівці цілі: роман. Львів: Видавництво Старого Лева, 2025. 296 с.
3. Кузнецова Є. Готуємо в журбі. Видавництво Magenta Art Books, 2020. 80 с.
4. Кузнецова Є. Драбина: роман. Львів: Видавництво Старого Лева, 2025. 280 с.
5. Кузнецова Є. Спитайте Міечку. Львів. Видавництво Старого Лева, 2021. 272 с.
6. Мафтин Н. Наративна стратегія долання травми “Пасіонарного надлому” в стильових виявах західноукраїнської та еміграційної прози 20-30-х років ХХ ст. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*, 2023. Том 1 № 49. С. 90–96. DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2023.1.\(49\).90-96](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2023.1.(49).90-96)
7. Печка Л., Герасименко Л., Соловйов О. Теоретико-методичний аспект патріотичного виховання учнів нової української школи. *Освітні обрії*. 2025. № 2(61). С. 41–46.
8. Поліщук Я. Сім поглядів на війну. Київ: ДУХ І ЛІТЕРАТУРА, 2025. 240 с.
9. Пухонська О. Літературна рефлексія війни: від афективної до раціональної. *Slavia Orientalis*. 2023. ТОМ LXXII. № 4. С. 779–814. DOI: [10.24425/slo.2023.148586](https://doi.org/10.24425/slo.2023.148586)
10. Росул Д., Мафтин Н. “Солодка Даруся” Марії Матіос крізь призму студії травми. *Академічні візії*. 2025. Вип. 48. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17764369>
11. Сеньовська Н., Скуратко Т. Сучасна українська література війни: тематичні й художні особливості. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*, 2025. Том 2 № 54. С. 134–141. DOI: [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2025.2.\(54\).134-141](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2025.2.(54).134-141)
12. Чорний І. В., Малінська Г. Д. Травма війни в сучасній українській літературі. *Current Issues of Linguistics and Translation Studies*. 2023. № 28. С. 43–46. DOI: <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-28-7>
13. Antoshyna M., Zaitseva V. Metaphor in Sergii Zhadan's Artistic Discourse. *Journal “Ukrainian sense”*. 2023. № 1. P. 111–123. DOI: <https://doi.org/10.15421/462311>
14. Romanenko O. Narrative and war: The experience of contemporary Ukrainian literature. *World Literature Studies*. 2025. № 3. P. 12–23. DOI: [10.31577/WLS.2025.17.3.2](https://doi.org/10.31577/WLS.2025.17.3.2)

15. Saikovska O. Narrating the war in Ukrainian literature (2014-2023). *Вісник Маріупольського державного університету*. 2024. № 30. С. 44–59. DOI: <https://doi.org/10.34079/2226-3055-2024-17-30-44-59>

References

1. Herasymenko, N. (2023). Suchasna voienna proza: zhanrovo-stylova typolohiia [Contemporary War Fiction: A Typology of Genres and Styles]. *Slovo i chas*, 3(739), 35–49. <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2023.03.35-49> [In Ukrainian].
2. Kuznietsova, Ye. (2025). *Vivtsi tsili* [Whole sheep]: roman. Lviv: *Vydavnytstvo Staroho Leva*. [In Ukrainian].
3. Kuznietsova, Ye. (2020). *Hotuiemo v zhurbi* [Cooking with a heavy heart]. *Vydavnytstvo Magenta Art Books*. [In Ukrainian].
4. Kuznietsova, Ye. (2025). *Drabyna* [The Ladder]: roman. Lviv: *Vydavnytstvo Staroho Leva*. [In Ukrainian].
5. Kuznietsova, Ye. (2021). *Spytaite Miiechku* [Ask Miechka]. Lviv. *Vydavnytstvo Staroho Leva*. [In Ukrainian].
6. Maftyn, N. (2023). Naratyvna stratehiia dolannia travmy “Pasionarnoho nadlomu” v stylovykh vyjavakh zakhidnoukrainskoi ta emigrantskoi prozy 20-30-kh rokiv XX st. [The Narrative Strategy of Overcoming the Trauma of “Passionary Breakdown” in the Stylistic Manifestations of Western Ukrainian and Emigrant Prose of the 1920s and 1930s.]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia*, Vol 1 (49), 90–96. [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2023.1.\(49\).90-96](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2023.1.(49).90-96) [In Ukrainian].
7. Piechka, L., Herasymenko, L., Soloviov, O. (2025). Teoretyko-metodychnyi aspekt patriotychnoho vykhovannia uchniv novoi ukrainskoi shkoly [Theoretical and methodological aspects of patriotic education for students in the new Ukrainian school]. *Osvitni obrii*, 2(61), 41–46. [In Ukrainian].
8. Polishchuk, Ya. (2025). *Sim pohliadiv na viinu* [Seven Perspectives on War]. Kyiv: DUKh I LITERATURA. [In Ukrainian].
9. Pukhonska, O. (2023). Literaturna refleksii viiny: vid afektyvnoi do ratsionalnoi [Literary Reflections on War: From the Emotional to the Rational]. *Slavia Orientalis*, Vol 72 (4), 779–814. DOI: [10.24425/slo.2023.148586](https://doi.org/10.24425/slo.2023.148586) [In Ukrainian].
10. Rosul, D., Maftyn, N. (2025). “Solodka Darusia” Marii Matios kriz pryzmu studii travmy [“Sweet Darusya” by Maria Matios through the lens of trauma studies]. *Akademichni vizii*, 48. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17764369> [In Ukrainian].
11. Senovska, N., Skuratko, T. (2025). Suchasna ukrainska literatura viiny: tematychni y khudozhni osoblyvosti [Contemporary Ukrainian War Literature: Thematic and Artistic Features]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia*, Vol 2 (54), 134–141. [https://doi.org/10.24144/2663-6840.2025.2.\(54\).134-141](https://doi.org/10.24144/2663-6840.2025.2.(54).134-141) [In Ukrainian].
12. Chorny, I. V., Malinska, H. D. (2023). Trauma viiny v suchasni ukrainskii literaturi [The Trauma of War in Contemporary Ukrainian Literature]. *Current Issues of Linguistics and Translation Studies*, 28, 43–46. <https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-28-7> [In Ukrainian].
13. Antoshyna, M., Zaitseva, V. (2023). Metaphor in Sergii Zhadan’s Artistic Discourse. *Journal “Ukrainian sense”*, 1, 111–123. <https://doi.org/10.15421/462311>
14. Romanenko, O. (2025). Narrative and war: The experience of contemporary Ukrainian literature. *World Literature Studies*, 3, 12–23. DOI: [10.31577/WLS.2025.17.3.2](https://doi.org/10.31577/WLS.2025.17.3.2)
15. Saikovska, O. (2024). Narrating the war in Ukrainian literature (2014-2023). *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu*, 30, 44–59. <https://doi.org/10.34079/2226-3055-2024-17-30-44-59>